

● SAHİBİ :

TÜRKİYE İSLÂM
ENSTİTÜLERİ TALEBE
FEDERASYONU ADINA
GENEL BAŞKAN

Cahid BALTACI

● YAZI İŞLERİ
MÜDÜRÜ

İsmail L. ÇAKAN

BU SAYIDA

SELÂM	İslâm MEDENİYETİ
KURBAN VE BAYRAM	Hasan ÇELİKKAYA
ZAHİDLERİN TENKİDİ	Dr. A. Subhi FURAT
BENİM DUAM (Şiir)	K. AKANSU
İLİM, AHLÂK ve FAZİLET ...	Hayreddin GÜLDİKEN
ERENLER (Şiir)	İsmail BAYRAM
*İSLÂMÎ EĞİTİME DOĞRU ...	Hürşid AHMED
ANLI ÂKİF'E (Şiir)	Terc. H. ÇELİKKAYA
İSANIMIZDAKİ SOYSUZ- LAŞMA	Mustafa BAYBURTLU
İ BİR MÜSLÜMAN İYİ BİR MİLİTANDIR	Fazıl Senâi SARPER
MÜNÂCÂT' (Şiir)	Tahsin ÜNAL
İSLÂM'DA FİAT TAHDİDİ MESELESİ	Abdülkadir SEZGİN
BATI AFRİKA'DAKİ İSLÂM DEVLETLERİ	Süleyman KARAGÜLLE
ER ZAMANLAR (Şiir)	G. Neville BAGOT
OCA SİNAN	Terc. Süleyman TULUCU
AMİLER (Şiir)	T. Sıtkı BALCI
İNSAN	Yusuf DOĞANŞAFAK
SUALLERE CEVAPLAR ...	KIBRISLI
İSLÂM MEDENİYETİ (Şiir)	Ma'ruf ÇAKSU
GENÇLİĞİN MUSİKİ TERBİ- YESİ	Gazi MERT
ŞİLEK (Kit'a)	Ragıp GÜZEL
BÜGÜNKÜ TÜRK TİYAT- ROSU	İ. Semahaddin CEM
HABERLER	Hayrunnisa ÇİĞDEM
	Hilmi KURTULUŞ
	İslâm MEDENİYETİ

İDAREHANE

Türkiye İslâm Enstitüleri Talebe Federasyonu Genel Merke:
Nuruosmaniye Caddesi No: 82/2
Tel. : 22 46 02

GAĞALOĞLU — İSTANBUL

Haberleşme ve Havale Adresi :
İSLÂM MEDENİYETİ, P.K. : 1315

SİRKECİ

TEMSİLCİLERİMİZ

Ankara: T.İ.H.O.M.C.F. Genel Başkanı: Mehmet KARAMAN
Kayseri: T.İ.E.T.F. İkinci Başkanı: İmdat N. NURSAÇAN
İzmir : T.İ.E.T.F. Mah. İcr. Kom. Başk. : Orhan ÇETİN

TEKNİK KADRO

Sekreter : Erdoğan ATAK
Dizgi ve Baskı : FATİH MATBAASI — İSTANBUL
Yıl: 2 — Sayı: 18
Basıldığı tarih: 13/3/1969

Ressam :
Gürbüz AZAK

ABONE

Yıllık : 12 sayı, 25 TL.
Altı Aylık : 6 sayı, 12,5 TL.
Öğrencilere: Yıllık 20 TL.
» 6 aylık 10 TL.
Yabancı memleketlere posta
ücreti ilâve edilir.

Bir sayısı: 250 Kuruş.

İLAN TARİFESİ

Dış Kap.: 2 renk 2.500 TL.

Tek renk: 2.000 TL.

İç Kapak: 2 renk 1.500 TL.

Tek renk: 1.000 TL.

Renkli ilân sahifesi :

Tamamı : 1.200 TL.

1/2 : 750 TL.

1/4 : 400 TL.

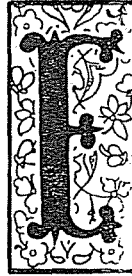
1/8 : 250 TL.

Mecmuamızdaki yazılar me'haz gösterilmeden alınmaz.
Gönderilen yazılar basılsın basılmısn iade edilmez.

Maarif

İslâmî eğitime doğru...

Yazan :
HURŞİD AHMED
Tercüme :
Hasan ÇELİKKAYA

Eğitim ve öğretimde mühim olan, bir berraklığa kavuşmaktır. Haddizatında «eşya ilmi»dir ki, insanı diğer mahlûkattan ayırır; ve Kur'an'a göre, onun, diğer bütün yaratıklardan üstünlüğünü âleme kabul ettirir. (1) İlim, liderliğin (2) ayrılmaz vasfı ve medeniyetin (3) gelişmesine ve yükselmesine yardım eden faktörlerin ilki ve en mühimidir. Bunun sebebi şudur: Hazret-i Peygamber (Selâm O'nun üzerine olsun) buyurmuştur ki: «İlim tahsili her müslüman üzerine farzdır.» Ve «Bilgi öğreniniz. Çünkü: Allah için onu elde eden takvaca hareket eder; Allah'ı pek çok sever; O'na daha çok hamd ve şükreder; O'nun emirlerini daha kolay ifa eder, zekat ve sadakalarını ayırır ve onları yerlerine tevdi' eder; böylece Allah'a kullukta günden güne terakki eder. «(Hulasa: «Kulları içinde Allah'tan en çok korkanlar âlimlerdir. El-Fatır: 28)».

Böylece bilgi ve eğitimin önemi ortaya çıkmaktadır. Bunun için önce eğitimin yapısını ve hangi esaslar üzerine kurulmasının gerektiğini kavrama lüzumu hasıl olmaktadır.

(1)

EĞİTİM NEDİR?

Eğitim, yalnız halka ait bir öğretim değildir. O, bir milletin, kendi ve kendini meydana getiren ferdlerin benliklerini (şuurlarını) geliştirmek için girişilen bir harekettir. Bu hareket, sanatlar ve el işleri gibi hünerlerde yeni nesillerin eğitimi ve hayattaki vazife ve hizmetlerini, onlara, lâyıkıyla anlatma işini içine alır. Eğitim vasıtasıyla halk, kendi kültür ve zihni miraslarını gelecek nesillere aktarır ve hayat hakkındaki ideallerini onlara

1. Al-qur'an, ii: 30.
2. Ibid ("), ii: 247.
3. See: Durant, Will, The Story of Civilization: Vol. I.

telkin ederler. Eğitim; zihni, bedeni ve ruhi olur. Görünen vazifesi de devletin değerli vatandaşları ve iyi birer insan olarak vazifelerini hakkıyla ifa edebilecek ruh ve kabiliyette yüksek kültürlü şahıslar (erkek ve kadınlar) yetiştirmektir. Bu, eğitimin ma'nâ ve tabiatıdır ve bütün asırların lider eğitimcilerinin uzun tetkik ve mutalâaları neticesinde ortaya konmuştur.

Etimolojik olarak, «education: eğitim ve öğrenim», Lâtincedeki «Out: dışarı...» mânâsına gelen «e, ex», ve «to lead: yol göstermek...» anlamındaki «ducere duc» tan müştaktır. Edebiyatta ise, «pack the information in : içine malûmat doldur» Ve «draw talents out: kabiliyetleri konuştur.» demektir. Esas olarak kelime nesnelere gizli kabiliyetlerini geliştirmek, bilgi ve haber verme mefhumıyla müştakettir.

John Stuart Mill, eğitime daha geniş bir hudud vermeğe çalışan batılı liderler arasında idi. O dedi ki:

«Eğitim yalnız, bizi fitratımızın kemâline daha da yaklaştırmak maksadıyla, gerek kendimiz, gerekse başkaları tarafından bizim için yapılanları içine almaz; o, daha geniş bir anlam taşır. Yâni eğitim, direkt maksatları oldukça farklı şeyler vasıtasıyla insan melekeleri ve karakter üzerinde meydana gelen direkt etkilere bile şâmilidir.» (5)

John Milton da eğitimi aşağıdaki gibi anlar:

«Gerçek ve mükemmel eğitim şuna derim ki; kişiyi, harp ve sulh hakkında, özel ve kamu bütün vazifelerini asilce, başarılı ve adalet üzere ifa edebilecek şekilde (ruh ve kabiliyette) yetiştirir.» (6)

Bu, mümkün olabilen en esaslı (şümulü) eğitim görüşüdür.

Amerikalı filozof John Dewey, eğitimi; «İnsanların fitrat ve hemsinsine doğru, zihni ve hissi, asli mizaçlarını geliştirme hareketi ve yolu» olarak kabul eder. Dr. John Park'ın görüşüne göre de: «Eğitim bir sanattır veya tebliğ (söyleme) usulü, veya talim-terbiye, veya çalışma vasıtasıyla bilgi elde-etmedir.» (8)

Diğer bir eğitimci Profesör Herman H. Horne şöyle yazar:

«Eğitim, insanın zihni, hissi ve iradi alanında görüldüğü gibi, beden ve ruhen gelişmiş, hür ve şuurlu insan varlığının Allah'a (mânen) daha da yaklaşması için yapılan daimi bir amelîyedir.» (9)

Profesör Niblett iddia eder ki:

«Eğitimin gayesi «fesahat» değil, bilâkis daha çok uyanık bulunmak için zekâyı daha da geliştirmek; tabii doğru hareketi yaptırmak için insani anlayışı-şüphesiz uğraşma, çalışma-çabalama, ve ıstırap yollarından geçerek-derinleştirmektir.» (10)

Böylece, eğitim, daha genç nesillere, kendi kültür ve fikirlerini aşlamak gayesiyle devamlı olarak yapılan ruhi, hissi ve fiziki bir amelîye, talim ve terbiyedir. Eğitimciler, kelimeyi iki mânâda kullanırlar: Daha geniş mânâsında kelime (eğitim), ferdin ve milletin hayat seyrine şekil veren biyolojik, fiziki, ruhi ve ictimai bütün etkileri ifade eder; daha dar mânâsında ise, okullarda, ko-

lelerde ve diğer eğitim yerlerinde öğretim üyeleri tarafından tertip ve tanzim edilen özel hüküm ve etkilerdir. Bununla beraber, yine de eğitim, halk hayatının bütün hal ve safhalarını içine alan etki ve hareketlerdir. Bunun sebebi «millet hayatının eğitime bağlı» olmasıdır. A Chinese bunu şu şekilde bir ata sözü haline koyar:

«Eğer bir senelik plân kuruyorsanız, zıplık ekersiniz;

Eğer on senelik plân kuruyorsanız, ağaçlar dikersiniz,

Eğer bin senelik plân kuruyorsanız, insanlar yetiştirirsiniz.»

Gerçek, insanlığın insanlaşması ve binlerce senenin i'marı ancak eğitimle.

(II)

EGİTİM VE KÜLTÜR

Eğitim, halk terbiyesinin (kültürünün) bir kısım ve parçası ve esas kültürün devamını sağlayan temel vasıtasıdır. Bu ikisi yâni, eğitimle kültür etin kemikten ayıramadığı gibi kat'i herhangi bir memleketin veya milletin eğitim sistemini zararsızca (bir beis görmeden) taklid edebilir, diye yaygın bir anlayış vardır. Toplumlar, kendi kültürlerini ayaklarıyla tepdikleri müddetçe -ki bu bir milli intihardır- yabancı eğitim sistemlerinden kendilerine asla bir fayda sağlayamazlar.

Her eğitim sistemi muayyen bir hayat görüşü ve kültür üzerine kurulur, ve köklü, belli içtimai fikirler, kaideler ve kıymetler grubundan ibarettir. Bu (anlatılan) husus, taklidin intihar olduğu ülkededir. Diğer taraftan teknik ve metotlarla ilgili olduğu kadar, bir memleket, emniyetle diğerlerinin tecrübelerinden istifade edebilir. Fakat kıymet, fikir ve prensipleri alırken büyük dikkat lâzımdır. Çünkü, onları gelişi güzel bir şekilde alıp tatbik

4. Shipley, Joseph T., Dictionary of Word Origins, Ames, Iowa, 1957, p. 114.
5. Mill, John Stuart, Inaugural Address as Rector of St. Andrew's University, 1867, vide, Smith, W. O. Lester, Education, Pelican, 1958, p. 9.
6. Milton, John, Areopagitica and other Prose Works, Every man's Library, p. 46.
7. Dewey, John, Democracy and Education, quoted by Hughes, A. G. and Hughes, E. H., Education: Some Fundamental Problems, Longmans, London, 1960, p. 81.
8. Park, Dr. Joe, «Introduction», Selected Readings in the Philosophy of Education, Macmillan, New York, 1958, p. 3.
9. Horne, Herman, H. «The Philosophical Aspects of Education» Ibid (ayn eser), p. 176.
10. Niblett, W.R. Education and Modern Mind, quoted, Hughes, Education: Some Fundamental Problems, op. cit., p. 82.

etme milli kültürün bünyesini tamamen tahrip edebilir.

İkbal bu noktada çok dikkatli ve basiretlidir. O der ki:

«İstenilen ateş (ışık) için kendi toprağına bak
Başkasının ışığı, hakkında mücadeleye değmez.»

«Araştır, fakat Batı şiiricilerinin cömertliğini değil,

Kendi dünyanı Hindistan'ın (ki, burası şairin kendi yurdudur) öz toprağından kur.»

«Kendi rızkını başkalarının bol nimetinde arama.

Ara, fakat suyun dalgalarını Güneşin pınarından değil.»

«Başkalarının kanatları altında sen nasıl tahammül ediyorsun?

Mücadele meydanında hürce uçarak gitmeyi öğrensene.»

Ve şüphesiz İkbal; tarihimizi tahkir eden, ecattan kalan öz âdet ve an'anelerimizi hor gören, medeniyetimize uymayan ve öz kültürümüzle tabana zıt yabancı eğitimin tesirleri altında yetiştirilen neslin kırıtığını yaptığı zaman gerçek, bütün çıplaklığıyla ortaya dökülvermektedir. O diyor ki:

«Sizler başkalarının ilmini öğrenip biriktirdiniz ve yüzlerinizi onlardan aldığımız ödünç rujla parlatınız.

Siz, şerefınızı, başkalarının âdetlerini taklid etmede arıyorsunuz.

Ben bilemiyorum: Siz, «kendiniz» misiniz? Yoksa «başkasının ta kendisi» misiniz?

Aklınız, başkalarının düşüncesiyle zincirleniyor;

Gırtlığındaki pek çok nefes onların telinden geliyor.

Âriyet konuşmalar senin ağzında;

Âriyet arzular senin kalbinde.

Senin kanaryaların âriyet şarkılar söyler;

Senin selvilerine âriyet elbiseler giydirilir.

Kabındaki şarabı (meyva suyunu) başkalarından temin edersin;

Kabı dahi başkalarından alırsın.

Sen bir güneşsin; bir kere kendi benliğini ara;

Ara, fakat ışığını başkalarının yıldızlarından değil.

(Bu şaşkınlık) meclisinin etrafında daha ne kadar müddet dans edeceksin?

Artık ışığını kaldır, eğer bir kalbin varsa.»

Böylece, açıkça anlaşılmalıdır ki. İkbal, ithal malı eğitime karşı; ve kendi ideal, âdet ve an'anelerimizle âhengli; kendi kültür ve tarihimizin mahsulü olan eğitim sisteminin tatbiki için hararetle bir çırpını içindeydi. Bu, aynen, günümüzün lider eğitimcileri tarafından da müdafaa edilmektedir. John DEWEY der ki:

«Çünkü eğitim, özel içtimai bir fikri ifade eden mânâ ve içtimai bir hareket, gidıştır; içinde çeşitli cemiyet türleri ve eğitime ait kritisizm için bir ölçü, prensip vardır.» (11)

Prof. NIBLETT, bunu çok güzel şekle koyar; ve der ki:

«O (eğitim), doğumdan önce, bedeni yapısı dokuz ayda teşekkül eden tam bir insanın içindeki te-kamül hareketinin bir devamıdır. Halbuki şimdi, eğitim, bir rahim olan cemiyetin terbiyesidir; ve bir ruhdur, yoksa doğum yapacak bir vücut değildir.» (12)

Profesör Clarke şu mühim sonuca varır:

«Zira, Allah aşkına, eğitim, başka neyi ifade edebilir? O; önce, azimli bir cemiyetin hayatı olan ve milletçe kabul görmüş kültür ve terbiyenin şahsiyetini devam ettirmeyi düşünmelidir.» (13)

Ve Amerikalı eğitimci, Dr. C. B. Conant diğer mühim bir telkik yolu ile şu noktayı ilân eder ve derki:

«Eğitime ait âdet ve icraatların birer ihrâç malı olduğuna inanmıyorum. İkinci Dünya Harbinden beri Japon ve Almanlarla yaptığımız alışverişlerde, bir dereceye kadar, aksi zannın ima edilmiş olmasından korkuyorum. Tarihimizdeki İngiliz veya Avrupalı fikri ithal teşebbüsleri iyilikten ziyade kötülük yapmıştır.» (14)

Yukarıdaki beyanlar bir noktayı isbat etmektedir ki, o da eğitimin; kültürle, halkın içtimai idealleriyle ve eğitimin pek çok maksadını bozan iki şey arasındaki ayrılığı bulmak için yapılan herhangi bir teşebbüsle sıkı sıkıya bağı oluşudur. Eğitim, halkın kültürünü temsil etmeli ve onu gelecek nesiller için korumalıdır. Halkın içtimai ideallerine ve kültüre karşı tarafsız bir davranış gösteren eğitim, ayrılıp dağılma hususunda bir çağlayan gibi hareket ve cemiyetin içtimai bünyesini tahrib edecektir. Eğitim, eğer cemiyetin kültürünü temsil etmez ve onu korumazsa cemiyete iyilikten ziyade kötülük yapar.

(III)

LIBERAL EĞİTİMİN İFLASI

Liberal eğitim hakkındaki modern düşünce, yukarıda ele alınan fikirlerin tamamen aksidir. Ashında liberal eğitim, köle ve serf (arazi ile alınıp satılabilen çiftçi) ler için olan bir şeyin efendiden ayırt edildiği gibi, hür insanlara uygun olarak kabul edilmiş bir eğitim çeşidiydi. Hür şehirlilere mahsus çalışmalar olarak Yunanlılar da Romalılar gibi liberal sanatları kabul ettiler. Orta

11. Dewey, John, Democracy and Education, Macmillan, p. 115 (emphasis mine).
12. Niblett, W.R., Education and Modern Mind, quoted, Hughes, Education: Some Fundamental Problems, p. 84 (emphasis mine).
13. Clark, Year Book of Education, 1936, p. 249.
14. Conant, Dr. J.B., Education and Liberty, Harvard University Press, 1953, p. 2 (Emphasis mine).

Çağ boyunca aynı görüş hakim kaldı. Liberal sanatlar Trivium ve quadrivium olmak üzere ikiye ayrılıyordu. Trivium: gramer, belağat ilmi ve mantığı, quadrivium da; aritmetik, geometri, astronomi ve muskiyi içine alıyordu.

Modern Çağda liberal eğitim, tedricen, mefkurevi şeylere karşı tarafsız ve maksatlı oldu. Diğer bütün kıymetler pahasına ferdiyet üzerinde duruldu. Eğitim, din ve manevi kıymetlerden ayrıldı. Hürriyet, dikkati çeken bir söz haline geldi. Seçimli sistem, katolik Kilisesinin tebeaları ve kötü saydığı doktrinler listesine rağmen içine sokuldu. Böylece çocuğa, kabiliyetlerine göre gelişmesi ve yetişmesi için geniş bir hürriyetin verilmiş olacağı ve kendi düşünce ve öz karakterinin kıymette kalması için yabancı bir tesire asla müsaade edilmemiş olacağı iddia edildi. Bu çeşit bir eğitim birleşik devletlerde çok yayıldı. Ve imkân derecesinde Avrupa ülkelerine tecavüz etti.

Liberal eğitimin hasıl ettiği neticeler hiç de ümit verici bir tarzda değildi. Önemli neticelerden bir kısmı şu şekildedir:

a) Eğitim, talebeler arasında içtimâî fikirleri geliştirmek için sarfettiği gayretlerde başarısızlığa uğradı. Ve halk, kendilerine, hareket ve fedakârlığı ilham ve telkin edebilen ideallerin eksikliğini duyduğu zaman yavaş yavaş çökmekte ve ümitsizliğe kapılarak tarihinden kopmaktadır. İktidar'da bu husus şöyle dile gelir:

«Ferdin hayatı, ruhla bedenın akrabalığına bağlıdır. Cemiyetin hayatı, kendi âdet ve kültürünün muhafazasına tabidir.»

«Ferd, eğer hayat akışı durursa (ömür biterse) ölür.»

Cemiyet de eğer hayatın ideali (gaye ve mefkuresi tahkir edilirse) çöker, helâk olur.»

b) Böyle bir eğitim yeni nesillerin ruhlarına ve kalplerine manevi kıymetleri damla damla akıtmada muvaffak olamaz. O, sadece akılın istekleriyle iş görür ve ruhun ihtiyaçlarını temin etmeğe kâfi gelmez. İkisi arasında bir ayrılık parçalanma vuku bulur ve bu, büyük millî kayba sebep olur. Nitekim İktidar derki:

((İlmi, eğer sırf maddiyatını artırmaya kullanırsan, bu takdirde o, senin için bir yılandır.

Eğer ilim, ruhu hür bırakmak için kullanılırsa, bu takdirde O, senin en iyi arkadaşındır.))

c) Bu tür eğitim, bilgiyi organize etmeye veya onu, âhenkli bir bütünü (hareketleri itikatlarına uygun tam bir insanın) mütemmim bir parçası haline koymağa yeterli değildir. Öğrenciler, küçükten, Dünyayı ve hayatı alâkasız parçalar olarak görmeğe başlarlar, birlik duygusu ve kavramını geliştirmede başarısızlığa uğrarlar. Onlar sadece ağaçları görürler, odunu değil...

d) Son analizde liberal eğitim, hayat hakkında esaslı bir dayanağa ve yaşayış tarzına sahip olmayan kişiler ortaya döker. Fırlı uygulamada onların bilgileri bile, tecrübi usullerle hareket eden bir

eleman olmak için çok satıhta olduklarını ispat eder. Millî görüş noktasından böyle eğitim, beklenen şeyi başarıyla neticelendirmek için yeterli değildir.

Modern liberal eğitimin bu esaslı mahzurları şimdi, gün geçtikçe kendini daha da açık olarak gösteriyor. Dr. Frank Adylotte, Amerikan eğitimi hakkında derki: «Gayelere zıt olarak, teknik ve zenginlikle dolan zihin mesgulyeti; edebiyat, psikoloji, tarih yahutta liberal bir elemanın dini hakkındaki çalışmalarına mâni oluyor.» (15). Meşhur sosyolog filozof Walter Lippman ((Bu rahatsız, ıstıraplı Dünyadaki eğitimin vaziyeti)) üzerine yaptığı konuşmada derki:

«Okullar ve kolejler, yaşamak zamanında oldukları hayattaki cemiyetin müsmir, lüzumlu prensiplerini daha fazla anlamayan kişiler içine sokmuşlardır. (Okullar ve kolejler böyle kişilerin ellerine verilmiştir)... ki onlar kendi kültürel âdetlerinden de mahrum bırakılmışlardır, yeni yetişen, Batı medeniyetinin kıymetleri, metot; mantık, ana esasları, terimleri, fikirleri, ruhları ve kendi zihinlerinin cevheri ve şekli etrafında fazla bir hakimiyet ve mâlikiyetleri yoktur... Mevcut eğitim takdir edilir, eğer Batı medeniyetini tahrip etmeye devam etse ve filvaki ediyor da.» (16)

Milletler arası Eğitim Enstitüsü II. Başkanı Dr. Albert G. Sims, son bir makalesinde şöyle der:

Milletler arası Eğitim

«Diğerlerine (eğitim sistemlerine) bir noktada temas eden Birleşik Devletler Eğitimindeki merkezi problem, ameli zekâyı ve maksada ait şeyleri tatbik mevkiine koyucu ve tefrik (temyiz) edici olma hususudur. Fakat Eğitimi sistemin, hizmet ettiği cemiyeti bu hürmetler içerisinde aksettireceği iddia edilemez. Eğitim keza, geleceğini düşünerek plânlamak zorunda olan cemiyette vasıfadır.» (17)

Çok yakın bir zamanda, Birleşik Devletler (U. S.) Eğitimi üzerine tertip edilen Raporlarda, Rockefeller şu eksikliği açıkça gösterir:

«Onlar (talebeler) yaşamalarındaki gayeyi öğrenmek isterler. Eğer onların tarihi, kültürü ve liderleri onlara yüksek mânâları, yüksek mefkurevi şeyler ve yüksek itikatları, sunmaz veya sunamazlarsa, bu takdirde onlar, sathî ve ehemmiyetsiz mânâlara saplanıp kalacaklardır. Kötü ve fahişeye yakın bir hayatla istahlanabilmek için, yaşayışlarındaki mânâyı bulmayı terkederek ve gayesiz yaşayan halk; dini mefhumlar (gayeler), ahlâkî kıymetler, içtimâî fikirler ve medenî sorumluluk, kendini düşünme gibi yüksek seviyeli duygu ve mânâlarla tamamen harekete getirilmedi. Hepimizin taşıdığı mes'uliyet için bu, bir eksikliktir.

Eğitimin, gaye ve mânâ ile telkin edilmesi ge-

15. Adylotte, Frank, Breaking the Academic Lock Step, Harper and Brothers, New York, 1944, p. 7.

16. Lippman Walter, «The State of Education in This Troubled World» Vital Speeches for the Day, Jan. 15, 1941, p. 200.

17: Current History, Sept. 1958, p. 174.

reken bir amaliye olduğunu kabul etmeliyiz, ki, böylece her kişi inançlarına derinden bağlansın; Her genç bir fert olarak hürriyetini, mümkün kılan, terbiyesini yapan, besleyip büyüten kıymetin hizmetini görmeğe istiyaklı bulunsun.»

İngilteredeki çalışmalar serisine ait ((Üniversitedeki Buhran)) adlı bir kitapta; Sir Wolter Moberly derki:

«Bizim acı halimiz şudur: Talebelerin pek çoğu, gerçek ciddi meseleler üzerine zihinlerini bile meşgul etmeğe zorlamağa alıştırmaksızın Üniversitelerimizi bitirir, onların üstünden girip altından çıkarlar. Akademik ilmi tarafsızlığın tesiri altında onlar, gayet ustalıkla (kapalı) bir şekilde, üzerinde asla ciddi olarak düşünmedikleri lâıyıklık ve değişmeyen içtimai ve politik vaziyet içinde düşüncesiz uysalığa «peki» diyecek hâle getirilirler çalışmaların parçalanışının galibiyeti sebebiyle, onlar gayeli hayat üzerine sorumlu olarak karar vermeğe davet edilmezler veya akıllıca böyle bir karar vermeğe hazır hâle getirilmezler... Esasında onlar eğitimsizdirler..» (18)

Profesör Harold H. Titus, bütün eğitilmiş perspektif (menazır ilmin) i tenkit ettikten sonra, yazısına devamla şöyle der:

«Hatta umumî bilgi deposunun eksikliğinden daha tehlikelisi umumî ideallerin ve itikatın eksikliğidir. Eğitim her bir müsbet ifadeyi, itikatları ve iteatları geliştirmede sık sık başarısızlığa da uğrar. İlim ve insanî değerleri ve bağlılıkları araştırmanın ayrılığı ciddi bir tehlike olmuştur. Eğitim, kendini, geçmişin manevi mirasından ayırdı, fakat onun yerine kifayetsiz birini temin etmede muvaffak olamadı. Bu sebepten, tahsilli kimseler bile, sabit bir dünya görüşüne malik olamadıkları gibi, inançsız yahut hakiki değerler hususunda duygusuz bırakıldılar. (19)

M.V.C. Jaffreys şu şikâyetinde bulunur:

«Modern eğitimdeki en ciddi (tehlikeli) eksiklik gayeleri etrafındaki şüphe ve tereddüttür, yani gayesinin belirsizliğidir. Tarihe bir göz atış bize hatırlatmaktadır ki, eğitim alanındaki en esaslı ve etkili sistemler, bilhassa kişisel nitelikler ve içtimai mevkiiler hasebiyle, gerçekten kat'i surette tasavvur etmiş ve plânlamışlardır, Sparton, Fendal, Jesvit, Nazi ve komünist eğitimciler, onlar ne yapmak istediklerini biliyor ve ona inanıyorlardı, güveniyorlardı. Bu zıtlığın yanında Liberal demokrasilerdeki eğitimin amaçlarının muğlak bulunması çok üzgün bir haldir.» (20)

Bu yeni düşünce akımları açıkça göstermiştir ki, eğitimin ideolojik tarafsızlığı hakkındaki telâkki (fikir) inkiraz üzeredir ve kesinlikle bu fikir, medeniyete ve terakkiye zararlıdır.

18. Moberly, Sir Walter, The Crisis in the University, London, 1949, p. 70.
19. Titus, Harold H., Living Issues in Philosophy, New York, 1953, pp. 420-21.
20. M. V. C. Jaffreys, Glanceon, An Inquiry into the Aim of Education, Pitman, London, 1950, p. 61.

Şanlı Akif'e

Mustafa BAYBURTLU

Millet ümitsizliğe artık yüz tutmuş iken
Bir ses geldi yürekten, açmıştı ufka yelken.

Ya İstiklâl ya ölüm sadâsı şahlanıyor
Allah'a can vermeye kabler iştahlanıyor.

Bu gür sesin tonunu ayarlayan bir ses var;
O ses ki: Haşmetine âsümanlar gelir dar.

Hakk'a gönül bağlamış o sadânın sâhibi
Haykırışıyla inler vatanın her cânibi.

Haykırmaktan yorulmuş, dolaşmaktan
dermansız,
Fakat Sancak eldedir, tek gelmesin imansız.

Vücut çırpıp durur, kalb Allah'la beraber
Yalvarır Hâlik'ına: Doğmasın kara haber!

Türk'lerin namlusunda o sestem mermi vardı,
İman kokardı toplar, eh-i küfrü arardı.

Bir nesli şahlandırdı, ismi Âkifi O'nun.
Rahmân'a varmaktaydı son durağı yolunun

Medeniyet sanırken insan çökek tasını
Hiç korkmadan vurmuştu canavar damgasını.

Sen ey Âkif! Tarih'in İstiklâl bülbülüsün...
Bırak sansın dönemler kendi gibi ölüsün.

Safâhat'ın insana bir sanat âbidesi,
İman kokan beyitler O'nun nûr âvizesi.

Her birinde bir başka tefekkür yatmaktadır,
Gerçeğe kanat açıp, bâtlı atmaktadır.

Âlem şehâdet eder: MUHAMMED aşıkıydın.
Küfr edebiyâtını Hak satırıyla kıydın.

O satır Tevhid iman dolu göğsünde
Mümkün mi, susarmıydın, zalim O'na sövsün
de?

Medeniyet formülü Kur'an'da vardır dedin
N'olur Allah aşkına bir kerre tetkik edin!

Türk milleti minnettar sana ey şanlı Âkif,
Allah rahmet eylesin, sağlam imanlı Âkif!..